

DET KONGELIGE
ARBEIDSDEPARTEMENT

Prop. 2 L

(2012–2013)

Proposisjon til Stortinget (forslag til lovvedtak)

Lov om lønnsnemndbehandling av arbeidstvisten mellom LO/Fagforbundet og NHO/NHO Service (private sykehjem) ved tariffoppgjøret 2012

*Tilråding fra Arbeidsdepartementet 12. oktober 2012,
godkjent i statsråd samme dag.
(Regjeringen Stoltenberg II)*

1 Innledning

Arbeidsdepartementet legger med dette fram forslag om at arbeidstvisten mellom LO/Fagforbundet og NHO/NHO Service (private sykehjem) ved tariffoppgjøret 2012 skal avgjøres av Rikslønnsnemnda. Departementet fremmer samtidig forslag om at det blir forbudt å iverksette eller opprettholde arbeidskamp for å løse tvisten.

2 Partsforhandlinger, mekling og konflikt

Tvisten mellom LO/Fagforbundet og NHO/NHO Service er oppstått i forbindelse med forhandlingene om revisjon av Pleie- og omsorgsoverenskomsten i tariffoppgjøret 2012. Forhandlingene mellom partene førte ikke fram. Etter brudd i partsforhandlingene varslet Fagforbundet 22. juni 2012 plassoppsigelse for 727 medlemmer.

Riksmekleren nedla 22. juni 2012 forbud mot arbeidsstans, og partene ble innkalt til mekling. Den 17. august krevde arbeidstakersiden meklingen avsluttet og varslet plassfratredelse for 64 medlemmer ved sju private sykehjem med virkning fra arbeidstidens begynnelse 22. august. Meklingen ble avsluttet uten resultat kl. 0100 natt

til 22. august, og Fagforbundet iverksatte den varslede streiken fra arbeidstidens begynnelse samme dag.

Ytterligere 15 medlemmer ved tre nye sykehjem ble tatt ut i streik fra 29. august. Fagforbundet trappet videre opp streiken fra 12. september med 38 medlemmer og fra 19. september med 56 medlemmer.

Den 3. september 2012 varslet Fagforbundet plassoppsigelse for samtlige av sine 160 793 medlemmer i 949 virksomheter i KS-området med sikte på sympatistreik til støtte for streiken ved de private sykehjemmene, og meldte at varsel om plassfratredelse ville bli gitt på et senere tidspunkt.

Den 5. september 2012 varslet Fagforbundet Oslo plassoppsigelse for samtlige av sine 15 719 medlemmer i Oslo kommune med sikte på sympatistreik til støtte for streiken ved de private sykehjemmene. Fagforbundet Oslo varslet 14. september 2012 plassfratredelse for 1461 medlemmer med virkning fra arbeidstidens begynnelse 20. september 2012. Sympatistreiken ville omfattet arbeidstakere fra forskjellige arbeidstakergrupper i alle bydeler, Oslo Havn, Bymiljøetaten, Vann- og avløpsetaten, Utdanningsetaten, Plan- og bygningsetaten, Kemneren, Velferdsetaten, Næringssetaten og Utviklings- og kompetanseetaten.

3 Omfang og virkninger av streiken

Den 19. september 2012 var 173 arbeidstakere ved 13 private sykehjem i Oslo, Akershus og Hordaland i streik. Følgende sykehjem var omfattet:

- Aleris Omsorg As; Lambertseter alders- og omsorgssenter (18), Oslo
- Attendo Care As; Hovseterhjemmet (10) og Paulus alders- og sykehjem (10), Oslo.
- Norlandia omsorg AS; Madserud sykehjem (13) og Oppsalhjemmet (23), Oslo
- Unicare omsorg AS; St.Hanshaugen omsorgssenter (14), Oslo
- Risenga omsorgsdrift AS; Risenga bo- og omsorgsdrift (19), Asker
- Aleris Omsorg As; Luranetunet omsorgsdrift (11), Os
- Aleris Omsorg As; Ravnanger sykehjem (14), Askøy
- Aleris Omsorg As; Søreide sykehjem (17) og Odinsvei Bosenter (5), Fana
- Incita; Bøn sykehjem AS (7), Eidsvoll
- Attendo Care AS; Gullhaug bo- og behandlingssenter (12), Bærum.

Arbeidsdepartementet er via Helse- og omsorgsdepartementet blitt holdt løpende orientert av Statens helsetilsyn om virkningene av konflikten og Helsetilsynets vurdering av konsekvensene.

Innledningsvis forløp streiken uten alvorlige problemer. Arbeidsgiversiden søkte nødvendige dispensasjoner, og arbeidstakersiden innvilget disse. Situasjonen endret seg imidlertid fra 4. september 2012. Inntil da hadde Fagforbundet innvilget dispensasjonssøknader for tre dager av gangen, men i brev 4. september opplyste de at de fra nå av bare ville behandle dispensasjonssøknader for en dag/en vakt av gangen. NHO Service aksepterte ikke denne endringen, og anså innvilgelser av enkeltvakter som avslag. Fagforbundet presiserte 6. september at de ville gi dispensasjoner på både en dag, to dager og eventuelt tre dager ut fra en individuell vurdering av hver søknad.

Helsetilsynet merket seg uenigheten mellom partene om hvordan dispensasjonene skal håndteres, og understreket i brev 17. september 2012 til de berørte kommunene Oslo, Asker, Bergen og Askøy det ansvar kommunene har for å sikre forsvarlige helse- og omsorgstjenester under arbeidskonflikter.

I en e-post til Helsetilsynet 19. september 2012 ga Fagforbundet en oppdatert oversikt over dispensasjoner og søknader. Forbundet uttalte i den forbindelse:

”Når plassfratredelsen ble iverksatt var det med et såpass forsiktig uttak at det ikke skulle være fare for liv og helse. Vi har kvalitetssikret dispensasjonssøknadene og omgjort noen få avslag hvor beboerne hadde blitt uten tilsyn. I dette ligger også innvilgelse av delvise vakter og delvis innvilgelse av NHO Service sine dispensasjonssøknader for 3 dager. Dessverre aksepterer ikke NHO Service vår innvilgelse av delvise vakter.

Derfor kan vi ikke lenger garantere at liv og helse for beboerne er ivaretatt.”

Med grunnlag i den uoversiktlige situasjonen som var oppstått, uttalte Helsetilsynet i brev 19. september 2012:

”Statens helsetilsyn viser til at arbeidskonflikten nå har pågått i 4 uker. Vi viser også til den uenigheten det er mellom partene når det gjelder dispensasjonssøknader, og den usikkerhet dette skaper. Vi viser til våre tidligere rapporter, e-post fra Fagforbundet 4. september 2012, brev fra NHO Service 5. september 2012 og e-post fra Fagforbundet 19. september 2012. I e-post 19. september 2012 som departementet har mottatt kopi av, kommer det også fram at Fagforbundet ikke lenger kan garantere at liv og helse for beboerne er ivaretatt. Vi er også kjent med at NHO Service har gitt beskjed til tjenestestedene om at avslag på dispensasjonssøknader ikke skal ankes. Det er partene som har ansvar for å gjennomføre en arbeidskonflikt på en slik måte at det ikke oppstår fare for liv og helse. Etter Statens helsetilsyn sin vurdering tar ikke partene i denne arbeidskonflikten dette ansvaret.

Etter en gjennomgang av bemanningslistene fra flere sykehjem ser vi at flere av virksomhetene allerede i utgangspunktet driver med en marginal bemanning. Dette innebærer at små endringer medfører relativt store konsekvenser for den tjenesten de skal utføre. De som mottar tjenestene er en svært sårbar gruppe, og mange av pasientene på sykehjemmene er demente og/eller svært pleietrengende. Både Statens helsetilsyn og Fylkesmannen i Oslo og Akershus og i Hordaland har mottatt mange bekymringsmeldinger de siste dagene. Situasjonen er både uoversiktlig og svært vanskelig ved flere virksomheter, selv om det hittil ikke er rapportert om konkrete hendelser som har fått konsekvenser for pasientenes liv og helse.

Etter Statens helsetilsyn sin oppfatning innebærer partenes håndtering av arbeidskonflikten nå en stor risiko for denne utsatte pasientgruppen, og vi kan derfor ikke utelukke at arbeidskonflikten nå kan få konsekvenser for pasientenes liv og helse.”

Senere samme dag presiserte Statens helsetilsyn i en e-post til Helse- og omsorgsdepartementet at Statens helsetilsyn var av den oppfatning at arbeidskonflikten nå kan få konsekvenser for pasientenes liv og helse.

Som det fremgår av rapporten fra Statens helsetilsyn var det på grunn av partenes uenighet om dispensasjoner oppstått en uoversiktlig situasjon som kunne medføre fare for pasientenes liv og helse. Pasientene er en svært sårbar gruppe der mange er demente og/eller svært pleietrengende. På denne bakgrunn innkalte arbeidsministeren Fagforbundet og NHO Service til møte onsdag 19. september kl. 1800. Streiken hadde da vart i nær en måned. Hun viste til Helsetilsynets uttalelse om at arbeidskonflikten nå kan få konsekvenser for pasientenes liv og helse, i hovedsak på grunnlag av at partene ikke kunne enes om en forsvarlig dispensasjonspraksis. På spørsmål fra arbeidsministeren svarte begge parter at de ikke så at de kunne komme til enighet på dette punktet. De så heller ingen mulighet for å komme til enighet når det gjaldt selve tvisten om revisjon av tariffavtalen. Arbeidsministeren informerte etter dette partene om at Regjeringen fant det nødvendig å fremme forslag til Stortinget om tvungen lønnsnemndbehandling av tvisten. Etter henstilling fra arbeidsministeren sa Fagforbundet seg villig til å avslutte streiken umiddelbart, og de streikende ville gjenoppta arbeidet så raskt som praktisk mulig.

4 Konklusjon

Streiken rammer en i utgangspunktet svært sårbar gruppe, med mange pasienter som er demente og/eller svært pleietrengende. Som følge av den uoversiktlige situasjonen uenigheten om dispensasjoner har skapt, kan konflikten nå få

konsekvenser for pasientenes liv og helse. Samtidig er tvisten mellom partene svært fastlåst. Arbeidsdepartementet vurderer situasjonen slik, særlig med grunnlag i Helsetilsynets vurdering 19. september 2012, at arbeidstvisten mellom LO/Fagforbundet og NHO/NHO Service i forbindelse med revisjonen av Pleie- og omsorgsoverenskomsten ved tariffoppgjøret 2012 må løses uten videre arbeidskamp.

Norge har ratifisert flere ILO-konvensjoner som verner organisasjonsfriheten og streikeretten (konvensjon nr. 87, 98 og 154). Slik som konvensjonene har vært tolket av ILOs organer, stilles det strenge krav for inngrep i streikeretten, men det åpnes likevel for inngrep dersom streiken setter liv, helse eller personlig sikkerhet for hele eller store deler av befolkningen i fare. Sosialpakten under Europarådet har i artikkel 6 nr. 4 en tilsvarende bestemmelse som verner streikeretten. Artikkel 6 må imidlertid ses i sammenheng med artikkel G, som åpner for at det ved lov kan foretas begrensninger i streikeretten som er nødvendige i et demokratisk samfunn til vern av andre menneskers frihet og rettigheter, eller til vern av offentlige interesser, den nasjonale sikkerhet og moral i samfunnet.

Arbeidsdepartementet er av den oppfatning at et vedtak om tvungen lønnsnemnd i den omhandlede arbeidstvisten er innenfor rammen av de konvensjoner Norge har ratifisert. Dersom det skulle påvises motstrid mellom internasjonale konvensjoner og Norges bruk av tvungen lønnsnemnd, mener departementet at det uansett er nødvendig å gripe inn i konflikten.

Arbeidsdepartementet

tilrår:

At Deres Majestet godkjenner og skriver under et framlagt forslag til proposisjon til Stortinget om lov om lønnsnemndbehandling av arbeidstvisten mellom LO/Fagforbundet og NHO/NHO Service (private sykehjem) ved tariffoppgjøret 2012.

Vi **HARALD**, Norges Konge,

s t a d f e s t e r :

Stortinget blir bedt om å gjøre vedtak til lov om lønnsnemndbehandling av arbeidstvisten mellom LO/Fagforbundet og NHO/NHO Service (private sykehjem) ved tariffoppgjøret 2012 i samsvar med et vedlagt forslag.

Forslag

til lov om lønnsnemndbehandling av arbeidstvisten mellom LO/Fagforbundet og NHO/NHO Service (private sykehjem) ved tariffoppgjøret 2012

§ 1

Twisten mellom LO/Fagforbundet og NHO/NHO Service ved tariffoppgjøret 2012 skal avgjøres av Rikslønnsnemnda.

§ 2

Det er forbudt å iverksette eller opprettholde

arbeidsstans, jf. arbeidstvistloven § 1 bokstav f) og g) for å løse tvisten. Reglene i lønnsnemndloven får tilsvarende anvendelse.

§ 3

Loven trer i kraft straks. Loven opphører å gjelde når Rikslønnsnemnda har avsagt kjennelse i tvisten.